

POSUDEK OPONENTA NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI BARBORY BÍLKOVÉ: “KULTOVNÍ LOKALITY SLOVANSKÉHO ARCHAICKÉHO NÁBOŽENSTVÍ”, KRE FF Univerzity Pardubice, srpen 2014

Autorka se zaměřila na důležité téma, které je v české religionistice dosud na okraji zájmu. Po nezbytném úvodu se v první kapitole věnuje teoretickým problémům výzkumu dávných slovanských tradic. V obsáhlé druhé kapitole podává přehled o vybraných kultovních místech v Čechách i v dalších zemích. Třetí kapitola shrnuje zlomky znalostí o aktivitách na těchto místech konaných: především věštách a obětech. Následuje závěr a seznam použitých zdrojů. Práci vhodně doplňuje patnáct obrazových příloh.

Přednosti práce:

Oceňuji především snahu autorky kriticky zvažovat východiska jak starých autorů pramenných textů, tak moderních badatelů. Bílková už v první kapitole upozorňuje na problémy s vymezením pojmu náboženství a poctivě poukazuje na skutečnost, že o tradicích starých Slovanů, kterým říkáme náboženství, toho víme velmi málo. Tak například je těžké určit, kým měli být jejich „kněží“, jakou roli přisuzovali postavám božstev, jaký byl jejich pantheon, atd. Autorka pečlivě pracuje jak s křesťanskými a arabskými zdroji, tak s odbornou literaturou. Pěkně ukázala, jak i současná odborná produkce přebírá původně teologickou terminologii a bez dalšího ujasnění tak konstruuje náboženství starých Slovanů obdobně, jako dřívější křesťanští autoři. Také souhlasím s jejím závěrem, že dosavadní spolupráce archeologů a religionistů je velmi malá. Tento problém ovšem znamená, že existují velké možnosti pro budoucí výzkumy.

Z jednotlivých zjištění práce považuji za důležitá tato: víme o množství kultovních míst, která máme doložena v pramenech, ale nejsou identifikována se žádným archeologickým nalezištěm, a naopak. Dobře identifikována byla pouze dvě místa: Arkona a Wolin. Archeologické nálezy ukazují, že u Slovanů nelze hovořit o univerzální podobě kultovních míst. Autorka přitom správně upozornila, že badatelé se drží oblíbené teorie, aniž důkladně zvažují jiné možnosti. Zde bych jen dodal, že časté jsou úvahy ad hoc, bez dostatečné argumentace a solidní teoretické báze. Důsledkem je archeology přiznaný problém: neobvyklé či nám neznámé nálezy jsou často označeny jako kultovní nebo náboženské.

Záběr autorky je pro bakalářskou práci nadprůměrný, čerpá z množství pramenů i odborné literatury. Zprávy, které máme o slovanských kultovních místech dochovány v písemných pramenech, jsou především v kronikách a cestopisech raného středověku. Mezi jednadvaceti použitými prameny najdeme také zdroje dánské, arabské, byzantské a ruské (v odborných překladech). Mezi padesáti odbornými texty jsou jak dnes již klasická díla (Niederle, Profous, Kowalenko) stejně jako nejnovější publikace, včetně polských a ruských.

Nenacházím žádná zásadní pochybení teoretická či faktografická, jazyková úroveň práce je velmi dobrá, drobných chyb či překlepů je málo. Autorka sama přiznává, že ačkoliv si uvědomuje problematičnost původně křesťanské terminologie, sama někdy nevěděla, jakým jiným jazykem o tématu psát. Navrhuji u obhajoby debatovat otázku, jak řešit problém s původně křesťanským výkladem a terminologií. Práci celkově hodnotím jako nadprůměrnou, autorka prokázala schopnost kritického zhodnocení pramenů i odborné literatury, práce je psána jasným a čtivým stylem. Doporučuji text k obhajobě a navrhuji hodnocení známkou výborně.

V Liberci 17. srpna 2014,